

АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 37И

Ігор Добрянський, доктор педагогічних наук, професор,
ректор Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки,
заслужений працівник освіти України

Ольга Наумець, кандидат педагогічних наук, доцент,
проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків
Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки, відмінник освіти
Леся Шагала, старший викладач кафедри германських мов і перекладознавства
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Своєчасна діагностика процесу адаптації іноземних студентів до нових умов навчання та проживання в Україні є суттєвим фактором, який впливає не лише на якість професійної підготовки, самовизначення, самоствердження, але й визначає весь організаційно-педагогічний механізм формування особистості майбутнього фахівця.

Ключові слова: адаптація іноземних студентів, компоненти адаптації: соціокультурний, соціокомунікативний, соціопобутовий і професійний, європейський простір вищої освіти.

Табл. 1. Літ. 16.

Игорь Добрянский, доктор педагогических наук, профессор,
ректор Кировоградского института регионального управления и экономики,
заслуженный работник образования Украины

Ольга Наумец, кандидат педагогических наук, доцент,
проректор по научной работе и международным связям
Кировоградского института регионального управления и экономики, отличник образования
Леся Шагала, старший преподаватель кафедры германских языков и переводоведения
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

АДАПТАЦІЯ ІНОСТРАННИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Своевременная диагностика процесса адаптации иностранных студентов к новым условиям обучения и проживания в Украине является существенным фактором, который влияет не только на качество профессиональной подготовки, самоопределения, самоутверждения, но и определяет весь организационно-педагогический механизм формирования личности будущего специалиста.

Ключевые слова: адаптация иностранных студентов, компоненты адаптации: социокультурный, социокоммуникативные, социопобутовий і професійний, європейське простір вищої освіти.

Ihor Dobryansky, Ph.D. (Pedagogic), Prof. Rector
Kirovohradsk Institute of Region Management and Economic
Honored Worker of Education of Ukraine

Olga Naunets, Ph.D. (Pedagogic) Docent Vice-rector for research and International Relations
Kirovohradsk Institute of Region Management and Economic
Lesia Shahala, Senior Lecturer of Germanic Languages and Translation Department
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO STUDY IN UKRAINIAN UNIVERSITIES IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN HIGHER EDUCATION

Timely diagnosis of the adaptation process of foreign students to the new conditions of studying and living in Ukraine is an important factor affecting not only the quality of training, self-assertiveness, but also the entire organization and teaching mechanism for the formation of future professionals.

Keywords: adaptation of foreign students, adapting components: sociocultural, sociocommunicational, socioconditional and professional, European Higher Education.

Постановка проблеми. За останні роки сталою є тенденція збільшення контингенту іноземних студентів, які отримують вищу освіту в нашій країні. Станом на 01.09.2011 р. в Україні навчалося 55 тис. іноземних студентів із 137 країн світу. Всього

лише за рік вони приносять до бюджету близько 115 млн. дол. Україна ввійшла до переліку 10 держав-лідерів у царині міжнародної освіти [15]. Найбільше число студентів-іноземців – з Китаю (6258 осіб), Росії (3886 осіб), Туркменістану (3823 осіб), Індії (2852) та Йорданії (2566 осіб). Більше половини іноземних студентів – 30369 осіб – навчається у п'яти містах України. Так, у Харкові вищу освіту здобувають 12004 особи, Києві – 7983, Одесі – 4709, Луганську – 3340, Донецьку – 2333 студенти. В цілому, в Україні склалися наукові школи, які все ще залишаються привабливими: Луганський державний медичний університет (2241 осіб); Харківський національний медичний університет (1776 осіб); Донецький державний медичний університет (1521 особа); Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова (1368 осіб); Національний авіаційний університет (1338 осіб); Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна (1300 осіб); Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут” (1275 осіб); Кримський державний медичний університет ім. С.І. Георгієвського (1254 особи); Запорізький державний медичний університет (1145 осіб); Одеський державний медичний університет (1016 осіб). У 20 медичних закладах України навчається 16,5 тисяч іноземців, що складає 38% від загальної чисельності іноземних студентів в нашій країні [15].

Разом з тим, інтернаціоналізація сучасної вищої освіти актуалізує проблеми адаптації іноземних студентів до чужої їм дійсності незнайомої країни. Актуальність проблеми зумовлена ще й тим, що своєчасна діагностика процесу адаптації іноземних студентів до нових умов навчання та проживання в Україні є суттєвим фактором, який впливає не лише на якість професійної підготовки, самовизначення, самоствердження, але й визначає весь організаційно-педагогічний механізм формування особистості майбутнього фахівця.

Саме тому, Україні для створення привабливішого мікроклімату для іноземців та успішної інтеграції до Євросоюзу, доцільно оптимізувати процес адаптації іноземних студентів і на цьому шляху розв'язати низку проблем: укласти угоди про взаємне визнання дипломів про вищу освіту; ліквідувати квоти, які обмежують кількість іноземних студентів; встановити гнучку оплату за навчання; збільшити число програм навчання іноземних студентів англійською мовою; створити комфортні умови для проживання студентів; зменшити рівень корупції тощо. Порівняння результатів досліджень, проведених у 2004 – 2005

та 2011 – 2012 роках, свідчить про те, що студенти, як і раніше, по приїзду до нашої країни мають труднощі, причому деякі з них (незнання української мови, побутові проблеми, націоналізм і расизм) стають навіть гострішими.

Аналіз основних досліджень і публікацій з теми. Останнім часом проблеми адаптації студентів до навчання у ВНЗ досліджує чимало науковців, зокрема: В. Антонова, А. Ареф'єв, О. Білоус, Н. Березовін, М. Витковська, Ю. Вишневський, Е. Гладков, Н. Грищенко, Т. Довгодько, М. Іванова, О. Іщенко, Г. Кожина, С. Кранікова, Л. Гайчук, К. Зеленська, І. Могутнова, В. Олексенко, О. Палка, Д. Порох, І. Рибаченко, О. Савченко, І. Сладких, Н. Титкова. Адаптивним проблемам іноземних студентів значну увагу приділено зарубіжними соціологами, соціальними психологами та педагогами М. Вебером, С. Бокнером, К. Обергом, Г. Триандісом та ін.

Виявлені основні чинники адаптації іноземних студентів до навчання у ВНЗ України: соціокультурний – процес, завдяки якому студент досягає відповідності з новим соціальним та культурним середовищем, а також результат цього процесу (почуття задоволеності й повноти життя, участь студента в соціальному й культурному житті шляхом поступового засвоєння норм, цінностей, зразків поведінки людей); соціокомунікативний – процес налагодження адекватного обміну раціональної інформації з представниками українського соціуму в ситуаціях різних соціальних контактів; соціопобутовий – процес пристосування до умов країни перебування: харчування, одяг, проживання, підтримка здоров'я, відпочинок, розваги; професійний – багатоплановий процес, який сприяє розвитку особистості та є складовою розвитку й необхідною професійною функцією в процесі оволодіння професійною діяльністю.

Мета статті: на підставі виокремлення чинників адаптивності іноземних студентів (когнітивний, соціокомунікативний, мотиваційно-вольовий, діяльнісно-практичний), виявити стан адаптованості іноземних студентів до навчання у ВНЗ України, окреслити перспективи подальших наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Адаптацію іноземних студентів до навчання у ВНЗ України ми розглядаємо як складний і багатоплановий, досить гострий та інтегрований процес соціокультурної, соціопобутової й професійної адаптації, яка відображає їх ступінь підготовленості до навчального процесу.

Поділяємо думки А. Ареф'єва [1], Н. Грищенка [4], О. Іщенко [7] про можливість поділу іноземних

АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

студентів на дві групи – тих, хто вирішив навчатися в нашій країні не тільки, щоб отримати знання і набути професію, але й спробувати залишитися на постійне проживання, і тих, хто прибув з метою здобути за недорогої плати спеціальність, а потім повернутися на Батьківщину чи працевлаштуватися у будь-якій третій країні (в основному в Європі). Україна залишається привабливою для іноземних студентів, так як річна вартість навчання складає від 12 до 35 тис. грн. або від 1,5 до 4,5 тис. дол. за рік [16], проживання – в межах 1 – 4 тисяч дол. в залежності від місця знаходження ВНЗ, харчування – до 3-х тисяч дол. на рік, в загальній сумі – 10 - 12 тисяч доларів на рік, що вдвічі дешевше, ніж у будь-якій іншій країні Західної Європи чи Північної Америки, у т.ч. й Росії [1]. 9/10 “наших” іноземних студентів – з родин із середнім та низьким рівнем доходу і більшість з них неспроможні здійснювати вищу оплату за навчання. На думку 25,1% (перш за все тих, хто платить власні гроші), вартість навчання надмірно висока (на це частіше всього нарікають студенти з середньоазійських республік колишнього Радянського Союзу та Монголії, рідше – вихідці з європейських країн. США, Канади, Туреччини), цілком нормальним вважають розмір оплати 64,4% іноземних студентів, і лише 8,5% (переважно ті, за кого платить національне міністерство освіти) оцінюють її як невисоку [6].

Для порівняння, середня вартість річного навчання в Росії для іноземного студента складала у 2007/2008 навчальному році 1985 дол. США, тобто, була значно вищою, ніж в Україні. Вищий розмір оплати у ВНЗ Москви – 2980 дол. і Санкт-Петербурга – 2080 дол. в рік. Навчання у ВНЗ інших міст європейської частини Росії обходиться іноземним студентам в 1510 дол., у ВНЗ Уралу, Сибіру, Далекого Сходу – 1190 дол. на рік. Найвищою є плата на факультетах авіаційної і ракетно-космічної техніки (2830 дол.), економіки, фінансів, менеджменту, управління (2270 дол.), робототехніки та комплексної автоматики, у тому числі біомедицини (2270 дол.), а також на медичних факультетах (у середньому 2210 дол. на рік). Найнижча плата на спеціальностях із машинобудування, транспорту, обробки матеріалів, металургії (1520 дол.), ветеринарії (1560 дол.), російської мови та літератури, перекладу (1570 дол.) [1].

Деякі іноземні студенти, які навчаються в Україні, скаржаться на якість надання інформації, умови навчання та упереджене ставлення до них з боку правоохоронних органів. Африканські студенти, наприклад, зізнаються, що в Україні

вони почувають себе пригнобленими, їх права та свободи обмежені. Разом з тим, численні перевірки, які здійснюються правоохоронними органами, виявляють непоодинокі порушення візового режиму та правил перебування іноземців в Україні. Чимало з них взагалі проживають на правах нелегалів і в депортації однієї особи обходиться держбюджету близько тисячі доларів). За даними СБУ близько 15% іноземних студентів взагалі не збиралися навчатися та прибули в Україну з метою подальшої міграції до країн Європи [6].

За результатами проведеного нами дослідження [15] (було проведено анкетування 120 студентів, вихідців з Росії, Ємену, Туркменістану, Індії, Камеруну та інших країн) в Кіровоградській льотній академії було встановлено, що факторами вибору конкретного ВНЗ є: престижність диплома (20,9%); приїхали за контрактом, в рамках обміну студентами, за грантом (17,3%); висока якість навчання в даному ВНЗ (15,9%); порекомендували випускники цього закладу (12,1%); порада батьків, родичів, друзів, знайомих (11,8%); низька вартість навчання і спрощені умови вступу (8%); бажання залишитися в Україні, де живуть родичі, підходить клімат, традиції, культура, гарна система освіти і т.п. (5%); хороші умови навчання та проживання, добре ставлення до іноземних студентів (2,5%); переконлива реклама ВНЗ (2,1%); цікавить спеціальність, яку можна отримати лише в цьому ВНЗ (2,0%); географічно зручне місцезнаходження навчального закладу (1,1%); вибір був випадковим (3,3%).

Мотиви, які вплинули на рішення опитаних здобути вищу освіту в Україні, різнопланові. Так, на відсутність можливості навчання на Батьківщині за обраним фахом вказали перш за все студенти, які прибули з країн Африки і Казахстану. В міру ознайомлення з українськими реаліями, організацією та змістом навчального процесу у ВНЗ, частка опитаних нами іноземних студентів, які будуть рекомендувати своїм землякам навчатися саме в цьому навчальному закладі, складає лише п'яту частину. Частка респондентів, повністю задоволених навчальним процесом, достатньо висока – 68,3%.

Аналогічне дослідження було проведене групою вчених одного з найбільших вищих навчальних закладів України за числом іноземних студентів – Харківського національного медичного університету [8]. Були досліджені фактори, які впливають на процес адаптації іноземних студентів до навчання у ВНЗ. Комплексному обстеженню підлягало 912

**АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

студентів 1-го курсу. З них 603 – вітчизняних (1-а група), 100 – іноземних студентів, що навчаються російською (2-га група) і 209 студентів, які навчаються англійською мовою (3-тя група). Отримані дані згруповані в наступній таблиці 1.

викладачі не враховують слабе знання іноземцями української мови; багато хто з них – консервативні, користуються застарілими навчальними методами, зрештою, мало практичних занять, на яких отримуються

Таблиця 1.

**Труднощі, які виникають у студентів 1-го курсу
під час їх адаптації до умов навчання у ВНЗ (Україна)**

Категорія студентів	Відірваність від домашніх умов (у %)	Порушення звичного режиму дня (у %)	Зміна життєвого стереотипу	Засвоєння навчального матеріалу та збільшення обсягу навчального навантаження (у %)	Нова система відносин з викладачами	Адаптація до нового колективу (у %)
Вітчизняні студенти	6,5	52,4	63,2	83,2	15,1	1,7
Російськомовні іноземні студенти	6,0	51,1	77,2	45,2	38,0	17,0
Англомовні студенти	14,4	34,0	81,1	31,1	57,9	11,0

З даних таблиці можна зробити висновок, що англомовні студенти вдвічі важче переносять відірваність від домашніх умов, їм значно складніше адаптуватися до нового колективу, умов життя і системи відносин з викладачами. Як відзначають автори, вони потребують допомоги для зняття тривожності (15,8%) та ліквідації проявів депресії (20,1%). Загалом, іноземні студенти-першокурсники, особливо ті, які навчаються англійською мовою, важче адаптуються до умов навчання, схильні до невротичних реакцій, частіше відчувають труднощі в засвоєнні навчального матеріалу.

Дослідження показали також, що у 23% іноземних студентів траплялися конфлікти з правоохоронними органами. Відразу ж по приїзду у багатьох з них виникає “культурний” шок (дискомфорт у крамниці, транспорті, на ринку тощо). З вищезазначеного можна зробити узагальнення: адаптація іноземних студентів визначається цілим комплексом соціального, психологічного, фізіологічного характеру. З усіх опитаних груп англомовні студенти в Україні у переважній своїй більшості відчувають зміни життєвого стереотипу (81,1%) [8, 14 – 15].

Студенти скаржаться на те, що їм доводиться вивчати багато зайвих дисциплін, непотрібних з їх точки зору для майбутньої професії; брак у ВНЗ сучасного обладнання, спеціальної літератури;

професійні навички; низький рівень наукової роботи [8, 16].

Претензії серйозні, і тому не випадково, як зазначає Президент фонду “Підтримки українських ініціатив” Д. Снегірьов, 12,6% респондентів сумніваються в доцільності завершення свого навчання в Україні. Основні причини, через які багатьом опитаним буде важко працевлаштуватися, наступні: на Батьківщині не визнають українських дипломів про вищу освіту (15,9%); у тих країнах, де хотів би працювати майбутній випускник (у США, Західній Європі, Канаді, Австралії, арабських країнах) також не визнають українських дипломів (7,8%); на Батьківщині бракує робочих місць для тих, хто здобуває професії в українському ВНЗ (9,2%); на Батьківщині доведеться нострифікувати український диплом, скласти спеціальний іспит (50,5%).

Крім претензій до якості освіти, іноземних студентів турбує власна безпека, зростання націоналізму і расизму, з чим довелось зіткнутися кожному другому опитаному і найчастіше громадянам афро-азіатських (понад 77%) і латиноамериканських (більше 55%) держав, республік Закавказзя (49%), представникам середньоазіатських республік СНД (48%). Як зазначає К. Карпюк: “Корупція, расова дискримінація та візові проблеми, – це перелік

основних труднощів, з якими стикаються іноземні студенти в Україні, хоча теоретично країна має бути зацікавленою в них". Кожен десятий студент з країн Близького Сходу і Північної Африки, республік Закавказзя, кожен п'ятий чорношкірий африканець ставали жертвами фізичного насильства, кожен четвертий-п'ятий студент з неєвропейською зовнішністю піддавався словесним образам, іншим формам побутового націоналізму та расизму. Це головна причина, через яку частина іноземної молоді не має наміру після повернення додому радити друзям і знайомим їхати вчитися до України.

Можна припустити, що у зв'язку з створенням спільного європейського освітнього простору, кількість бажаючих навчатися у вітчизняних ВНЗ збільшиться, особливо з країн, що розвиваються та СНД. Однак розраховувати на різке збільшення прибутку від підготовки кадрів для зарубіжних країн за рахунок значного зростання чисельності іноземних студентів в даний час проблематично ще й з огляду на слабкість матеріально-технічної бази вітчизняних ВНЗ (брак навчальних аудиторій, бібліотечних фондів та навчального обладнання, місць у гуртожитках). Не доводиться сподіватись на значний притік іноземних студентів до України ще й через те, що в країні до цього часу не створений механізм регламентації і контролю за навчанням іноземних громадян; не налагоджений якісний сервіс для навчання й обслуговування даної категорії студентів. Складною є політична ситуація.

На часі створення сітки регіональних сервісних центрів, які б здійснювали сприяння іноземним студентам упродовж всього терміну їх перебування в країні. Досвід такої роботи у нас вже є. Маємо на увазі діяльність школи української мови та культури Українського католицького університету.

Для успішної інтеграції країни в загальний європейський освітній простір, необхідна послідовна державна політика, систематичне дослідження міжнародного ринку освітніх послуг; популяризація вітчизняної освіти засобами реклами в спеціалізованих закордонних виданнях і засобах масової інформації; періодичне видання інформаційно-довідкових матеріалів (у друкованій і електронній формі) про вітчизняні ВНЗ, регулярна участь в міжнародних виставках. У системі української вищої освіти повинні відбутися значні структурні та якісні зміни, які б гарантували перш за все міжнародне визнання вітчизняних освітніх документів. Розв'язання цієї проблеми значно більше приваблювало б іноземців до навчання в нашій країні. На часі видання збірки міжурядових

угод, які регламентують нострифікацію (порівняння) документів про вищу освіту.

Висновки. Конкурентоспроможність вітчизняних ВНЗ на міжнародному ринку освітніх послуг прямо корелює з підвищенням якості підготовки фахівців в цілому. Для цього слід поліпшити якісний рівень викладацького складу, зміст та організацію навчального процесу, його ресурсне забезпечення, якість умов життя і безпеки іноземних громадян. Лише в сукупному вирішенні цих завдань, які передбачають значні капіталовкладення в сферу освіти, Україна здатна забезпечити додатковий контингент бажаючих навчатися у вітчизняних ВНЗ і не тільки з країн, що розвиваються, а й промислово розвинених, що помітно збільшить доходи навчальних закладів і за умов створення належного професійного, соціокультурного і побутового мікроклімату процес адаптації іноземних студентів буде ефективним.

1. Арефьев А.Л. Россия на мировом рынке образования: будущий лидер или аутсайдер? / А.Л. Арефьев // Социология образования. – 2010 – №11. – С. 21 – 42.

2. Білоус О.А. Адаптаційні проблеми іноземних студентів інженерного профілю / О. Білоус [Електронне видання] / Режим доступу: www.psyh.kiev.ua

3. Глазков Е.О. Адаптація іноземних студентів до умов життя та навчання (огляд літератури) / Е.О. Глазков // Буковинський медичний вісник. Т. 16, №2(63), 2012. – С. 147 – 151.

4. Грищенко Н.А. Особливості соціалізації іноземних студентів вищих навчальних закладів / Н.А. Грищенко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. №5, Ч. II, 2012. – С. 192 – 198.

5. Довгодько Т. Особливості пропедевтичної підготовки студентів-іноземців та їх психолого-педагогічна адаптація у науковому середовищі вищих навчальних закладів / Т. Довгодько // Реализация традиционных методов и поиск инноваций в процессе подготовки иностранных студентов в современном высшем учебном заведении: материалы международной научно-методической конференции. – Харьков НТУ "ХП", 2008. – 362 с.

6. Иностранные студенты в Украине чувствуют себя просто бумажниками / Сайт finance.ua [Електронне видання] / Режим доступу: <http://news.finance.ua/ru/toplist/-/1/2/168857>

7. Іщенко О. Інтернаціоналізація студентського освітнього середовища: особливості протікання

процесу в Україні / Іщенко О. // Вісник НТУУ "КПІ". Філософія. Психологія. Педагогіка. Вип. 2, 2010. – С. 18 – 23.

8. Кожина Г.М., Красикова С.О., Гайчук Л.М., Зеленська К.О. Специфіка адаптаційних реакцій студентів першого курсу до навчальної діяльності у вищому навчальному закладі / Г.М. Кожина // Медична психологія. – 2011. – №3. – С. 14 – 16.

9. Матеріали Всеукраїнської конференції "Проблеми навчання іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах України". Тернопільська державна медична академія імені І.Я. Горбачевського // Медична освіта. – 2002. – №3. – 352 с.

10. Могутнова І.Г. Університет як простір міжкультурного діалогу / І.Г. Мегутнова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. №2(213), 2011. – С. 177 – 179.

11. О.В. Палка. Підготовка іноземних студентів вищого навчального закладу технічного профілю України до вивчення професійної лексики. Автореф. дис. канд. пед. наук 13.00.04 – К., 2003. – 18 с.

12. Порох Д.О. Технології успішного перебігу адаптації іноземних студентів до навчання у вищому навчальному закладі / Д.О. Порох // [Електронне видання] / Режим доступу:

www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2010_7/files/PD_710_41pdf

13. Сладких И.А. Этнопсихологический аспект адаптации африканских студентов в Украине / И.А. Сладких // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук, праць. – Х.: НТУ "ХП", 2008. – Вип. 18 (22). – С. 259 – 272. 6.

14. Савченко О.І., Несторенко Р.О. Створення міжнародних та національних університетських консорціумів як запорука успішного розвитку бізнес-освіти / Савченко О.І., Несторенко Р.О. // Матеріали VI щорічної міжнародної конференції "Розбудова менеджмент-освіти в Україні" (17 – 19.02.2005 р. м. Дніпропетровськ). – К.: Навчально-методичний центр "Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні", 2005. – С. 71 – 76.

15. Добрянський І.А., Наумець О.М. Боротьба за іноземних студентів: чекати не можна // Освіта і управління. – 2011. – Т. 14. – №1. – С. 65 – 72.

16. Таланчук П.М. Стратегічні завдання подальшого розвитку Університету "Україна" / П.М. Таланчук // Університет "Україна". – 2011. – №10 – 11 (137 – 138).

Стаття надійшла до редакції 05.03.2013

Відмінності дати святкування Великодня

Православні та більшість греко-католицьких Церков дотримуються юліанського календаря. Відповідно до нього складаються і пасхалії. Римо-католицька церква у 1582 році перейшла на новий календар, запроваджений папою Григорієм XIII і відомий під назвою "григоріанського", або "нового стилю".

В зв'язку з цим було запроваджено й нову пасхалію. За григоріанським календарем весна починається на тринадцять днів раніше від юліанського, внаслідок чого виникає різниця в датах святкування Великодня. Також трапляється, що в католицькій Церкві Великдень припадає разом із єврейською Пасхою, а іноді навіть і скоріше від неї, хоч це й суперечить постанові Нікейського Собору. Разом із католиками святкують Великдень за новою пасхалією і західні протестанти, а також білоруські греко-католики. Православні ж усіх Церков святкують Великдень згідно з постановами Нікейського Собору, буває, що всі християни святкують Великдень разом.

